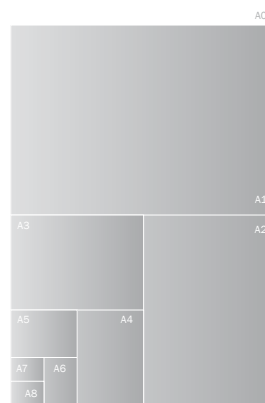

PAPPERSFORMAT

Grundformat för papper är A0. Det har måtten 841×1189 mm och ytan är totalt 1 kvadratmeter. Formaten A1 till A7 får man genom att halvera arket. Siffran 1–10 anger hur många gånger grundformatet A0 ska skäras eller vikas för att ge efterfrågat format. A4, 210×297 mm, är det vanligaste formatet för brev och kontorsbruk.

Måtten på en trycksak anges alltid med bredden först och sedan höjden. Format för kuvert anges med motsvarande C-format. Till exempel passar ett C5-kuvert bra för ett kort i C5-format. Om man viker ett A4-blad två gånger passar det perfekt med ett E65-kuvert.

A-Serien		B-Serien		C-Serien		E-Serien	
Format	Storlek mm	Format	Storlek mm	Format	Storlek mm	Format	Storlek mm
A0	841×1189	B0	1000×1414	C0	917×1297	E0	879×1241
A1	594×841	B1	707×1000	C1	648×917	E1	620×879
A2	420×594	B2	500×707	C2	458×648	E2	440×620
A3	297×420	B3	353×500	C3	324×458	E3	310×440
A4	210×297	B4	250×353	C4	229×324	E4	220×312
A5	148×210	B5	176×250	C5	162×229	E5	155×220
A65	105×210	B6	125×176	C6	114×162	E65	110×220
A6	105×148	B7	88×125	C7	81×114	E6	110×155
A7	74×105	B8	62×88	C8	57×81	E7	78×110

Eurosize
Eurosize är ett vanligt reklamformat med måtten 118,5×175 cm

Tabloid
Ett vanligt tidningsformat, främst för kvällstidningar. Formatet kan variera mellan olika tryckerier. Exempel på tabloidformat är 280×385 mm.

Visitkort
Norden 90×55 mm
USA 89×51 mm
England, Tyskland 85×55 mm
Kina 90×54 mm
Japan 91×55 mm

Roll-up
Standardformatet är 85×215 cm.

TRYCKFORMAT

Arkoffset

När man pratar om format på tryckpressar menar man vanligen ark-offset. Då anges formatet i centimeter. Till exempel 50×70 cm eller 70×100 cm. Ju större press desto fler sidor kan man trycka samtidigt. Med en 70×100 press kan man trycka 16 sid A4 på ett ark. Ibland fyller man inte ett helt ark, då skär man bort det och slänger. Det gäller att välja rätt press för varje produktion för att minimera pappersspillet.

Rulloffset

Vid riktigt stora upplagor, ca 50 000 ex och uppåt, till exempel för dagstidningar, trycker man ofta i rotationspressar, eller rulloffset som det även kallas. Det håller inte samma höga kvalitet och valfrihet som arkoffset, men är ekonomiskt då papperskostnaden är en dominerande post. Vid rulloffset har fibrernas riktning i pappret en avgörande roll. I en bok ska fiberriktningen alltid ligga parallellt med bokens rygg.

Digitaltryck

Har fördel med sin snabbhet och kostnadseffektivitet vid mindre upplagor. Eftersom digitala tryckpressar oftast inte kan ta större format än A3 så bör man redan från början undvika vissa format, till exempel en 6-sidig A4-fold, eftersom den inte ryms på pappersformatet. En fördel med digitaltryck är också möjligheten att trycka variabeldata, till exempel adressering och för att skapa riktad information.

Tips

Antal sidor i en broschyr ska alltid vara delbart med 4.

En 6-sidig A4-fold går inte att trycka digitalt. Gå upp till 8 sidig broschyr istället.

BOKBINDERI OCH EFTERBEHANDLING

Falsning

Vikta ark, exempelvis foldrar. Ett vanligt format är 4-sidors A4 (A3 vikt en gång)

Klammerhäftning

Sammanfogning av flera vikta ark, exempelvis en broschyr.

Limbindning

Sammanfogning av många ark, exempelvis kataloger och böcker som limmas i ryggen.

Trådbindning

Sammanfogning av många ark, exempelvis kataloger och böcker som sys ihop med linnetråd.

Hälning

Håltagning, eller borring, används för trycksaker som ska hängas eller monteras i pärmar.

Wire-o-bindning

Spiralbindning, passar bra för läromedel, manualer, kokböcker, almanackor med mera.

Perforering

För att riva av en del av pappret, exempelvis för kupper eller förpackningar.

Stansning

För framställning av enkla eller avancerade former, till exempel till mappar, förpackningar eller runda hörn.

Laminering

En tunn plastfilm som läggs över hela pappersytan. Kan vara blank, matt (seglaminering) eller mönstrat.

Prägling

Prägling, vitprägling, embossing – ett område av pappret höjs upp eller ned för att skapa effekt av nivåskillnad.

Relieftryck

Eller termotryck, en effekt där tryckfärgen sväller och bildar en upphöjd yta för exempelvis text eller logotyp.

Foliering

En tunn folie pressas på pappret för att framhäva delar med till exempel guld eller silver.

Lackering

Skyddande eller effekthöjande behandling. En blank lack kan ge extra stuns åt färger och bilder. Presslack eller skyddslack läggs på direkt i tryckpressen. Presslacken syns inte men skyddar trycksaken mot nötning och nedsmutsning. UV-lack kan läggas på i ett eller flera lager för att åstadkomma en högblank yta, men det finns även som matt lack. UV-lacken torkas med ultraviolett ljus. Partiell lack trycks bara på ett valt område.

Tips Lacken är hård och kan spricka när man viker trycksaken.

För att undvika sprickor kan man göra en inpressning, så kallad big, i pappret innan falsningen.

4-SIDIG FOLDER
FALSAD

6-SIDIG FOLDER
RULLFALSAD

8-SIDIG FOLDER
ALTARSKÅP

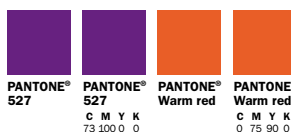

8-SIDIG BROSCHYR
HÄFTAD

TRYCKFÄRGER

Fyrfärgstryck

Kallas även process eller Europaskala. Det vanligaste sättet att trycka på papper är med fyra färgers cmyk-blandning – cyan, magenta, gult och svart blandas med ett punktmönster, raster, som tillsammans bildar önskade färger, toner och bilder. Färgspektrat är relativt begränsat och påverkas mycket av det papper eller underlag som färgen trycks på.

Dekorfärg

Färger som är svåra att återge i fyrfärgsblandning kan istället tryckas med förblandad dekorfärg. Exempel på dekorfärger kan vara flouocerande kulörer (neonkulörer) eller metalliska färger (exempelvis brons eller guld). Även vanliga färger trycks i dekorfärg för att få högre precision eller slippa rastermönster. Det är vanligt att använda dekorfärger i profiltrycksaker som visitkort, brevpapper och kuvert eller som komplement till fyrfärgstryck. **Dekorfärger anges vanligen som pms-färger.**

PMS-färger

Pantone Matching System (PMS) är en färgskala för matchning av färgblandningar. Varje pms-färg har ett eget nummer, till exempel Guider för pms-färger finns tryckta på obestruket, mattbestruket och högbestruket papper, så kallade pms-kartor.

BILDFORMAT

Bildstorlekar

Digitala bilder är uppbyggda av punkter. Ju fler punkter desto större tryckbar storlek. För att få bra skärpa i bilden behöver den tryckas med 300 pixlars upplösning (dpi). En bild i storlek A5 (148×210 mm) behöver 1748×2480 pixlar för att bli skarp i tryck.

Tryckbara filer

Bilder i tryckbart format är ofta sparade i formatet JPG, en komprimeringsform som gör bildfilerna mindre. Andra filformat kan vara PSD, TIFF eller EPS.

Filformat för webb

Bilder för webb behöver inte samma höga upplösning som för tryck. Där räcker det med 72 dpi. Bilder för webb brukar sparas i formaten JPG, PNG eller GIF (ej lämpat för tryck).

Vektoriserade bilder

Bilder som är uppbyggda av linjer och inte pixlar brukar kallas vektorgrafik. Dessa är oberoende av upplösning och kan förstöras och tryckas i vilka format som helst. Vektorbilder används vanligen för logotyper och illustrationer. Filformaten brukar vara EPS (Encapsulated Post Script), AI (Adobe Illustrator), eller SVG (Scalable Vector Graphics).